

Бібліографія

(Оцінки, реферати, замітки).

Історія політична й культурна до поч. ХVІІ в.

Труды В. Г. Васильевскаго, издание Имп. Академіи наукъ, т. I і II. 1, Спб. ст. VIII+401, 1908 і 295, 1909.

Минуло повних десять літ від смерти покійного історика, поки з'явилися отсі дві книжки його писань. Правда, видаються писання його прекрасно. Видавці не тільки перевірили друкований текст по рукописах автора і додали його пізніші дописки, але доповнили їх від себе вказівками на пізніші видання текстів і літературу. Але час не стоїть, наукові роботи не ждуть, і можна було б сильно побажати, щоб гарні прикмети видання були сполучені з скоршим темпом.

Видавці в першу чергу поставили, зовсім оправдано, праці в історії русько-візантійських відносин і зв'язей — в тої сфери, що була центром занять покійного. В першій томі маємо дві більші праці: „Византия и Печенѣги“ і „Варяго-русская и варяго-английская дружина въ Константинополѣ XI и XII вѣковъ“, в додатком одної полемічної відповіді; в першій випуску II тому знаходимо п'ять статей в циклі „Русско-византийскія отрывки“ (Листи Мих. Дуки, З історії 976—986 рр., Замітки про піших і кінних, Записка топарха, Ап. Андрій в краю Мірмідонян). Другий випуск, очевидно, принесе докінчення сеї серії, і тоді прийде черга на „Русско-византийскія ислѣдованія“ й на статі по-за серіями. Буде того чимало, і через те власне було б пожадане приспішення видання. Видавці тримаються в головнійшій хронологічного порядку, а неважаючи на високі наукові прикмети праць пок. історика все таки і для них не минає безслідно час, і те, що ще перед кількома

роками мало вповні актуальний інтерес, мати-же вже історичну вагу, коли проміне ще десятилітє до його опублікування. *М. Грушевський.*

Henryk Chodynicki — Sejmiki ziem ruskich w wieku XV. (Studia nad historią prawa polskiego, wydawane pod redakcją Oswalda Balzera, tom III, zeszyt 1). Львів 1906, стор. 120.

Студія опираєть ся передовсім на звіснім збірнику судових записок Akta grodzkie i ziemskie; акти розпочинають ся 1430 р., а кінчать ся в початком 1500 р. — се й зачекнуло границі праці автора. Матеріал не дуже повний: судові записки вгадують майже виключно тільки про законодавчу і судову діяльність соймиків, а про участь соймиків в справах господарських, адміністраційних, скарбових, у виборі земських урядників — не маємо майже ніяких звісток; притім жерела сї є фрагментарні, займають ся соймиками тільки принагідно.

Соймик зветь ся в актах звичайно conventio; назви parlamentum і dieta стрічаємо тільки випадково. В Галичині були подвійні соймки: генеральні для цілого руського воєводства і партикулярні, окремо для кожної з чотирох земель (львівської, галицької, перемиської сянїцької). Між партикулярними соймиками й генеральним нема ніякої лучности ані підпорядковання; генеральний соймик не був вищою інстанцією для партикулярних, ані віздом делегатів земель, — організація його така сама як звичайних соймиків. Що до участі земель в соймках, замітне се, що в генеральних соймках частійше видно представників земель перемиської і львівської, а партикулярні соймки частійше відбувають ся в галицькій і сянїцькій землі. Генеральні соймки збирали ся найчастійше в Судовій Вишні і в Мостисках, рідше в Коросні, Коломиї, Львові, Городку, раз в незвіснім Кутищкові. Постійного речинця зборів нема; найчастійше сходять ся весною в цвітні-маю. Генеральні соймки скликавав воєвода, партикулярні мабуть каштелян; але збирати соймки міг також король. Участь в соймках беруть земські урядники і шляхта; не знати тільки, чи могла бути на соймках також низша шляхта, як мани, *nobiles servitores*; ин. — чи ні. Число учасників звичайно не означене докладно і в львівськїм соймику 1464 р. брало участь 60 шляхтичів, — се не був весь загал шляхти, очевидно не всі користали з своїх прав.

З діяльності генеральних соймиків знаємо найліпше їх участь в судових справах. В сумнівних правних питаннях суди удавали ся до соймиків по поясненне; форма відповіді соймика називаєть ся *inventio*, *informatio*, *laudum*. Сї соймикові відповіді мали по думці автора велике значінне для ровширення польського права на Руси. Бо хоч польське право заціплювало ся в руських землях вже від окупації Казимира й хоч